

Cílem této práce je studie styčných bodů, konkrétně manipulace dětí státem, mezi dvěma nejznámějšími díly britské antiutopické literatury, Huxleyho románem *Brave New World* a Orwellovým *Nineteen Eighty-Four*. V obou těchto románech hraje manipulace dětí a mladé generace všeobecně velmi důležitou roli a je zásadním předpokladem pro kontinuitu společenských zřízení, které tyto knihy popisují. Jak Orwell, tak Huxley ve svých románech věnují této oblasti zvláštní pozornost a jejich vize manipulace dětí v totalitním státu v obou případech představuje neodmyslitelnou součást jejich líčení.

Analýza přednesená v této práci se teoreticky opírá o výzkum dvou předních amerických psychologů, Abrahama Maslowa a B. F. Skinnera, kteří rozpracovali teorii lidské motivace a chování (Maslow) a takzvaných „povzbuzovačů“ (Skinner), vedoucích za jistých podmínek k opakování tohoto chování. Kombinace jejich teorií poskytuje dobrý výchozí bod nejen pro komplexní rozbor vztahu mezi dětmi a státem, ale také pro přesnou identifikaci a vysvětlení metod, které stát pro manipulaci dětí používá. Tato teoretická báze je stručně doplněna o některé poznatky I. P. Pavlova a Sigmunda Freuda, jejichž myšlenky jsou nezbytným kontextem především pro jakoukoliv studii Huxleyho tvorby.

Tomuto rozboru předchází stručný nástin historického kontextu sepsání obou děl a výčet těch aspektů historického vývoje v první polovině dvacátého století, které měly na tvorbu autorů rozhodující vliv a jimiž se nechali inspirovat, např. poválečný boom americké ekonomiky v případě Huxleyho, nebo deziluze ze stalinismu v případě Orwella. Následuje krátká analýza pojmu „utopická literatura“, jeho podkategorií a rozdílů mezi nimi.

Jednou z hlavních funkcí utopické literatury a všech jejích odnoží je juxtapozice popisovaného nemísta a společnosti, které ho obývá, se skutečným světem; utopická literatura vybízí čtenáře k porovnání těchto dvou většinou značně rozdílných světů, a reflexi nad vztahem mezi nimi. Jádrem práce proto mimo výše uvedené analýzy tvoří paralela mezi Oceánií, Světovým státem a skutečnými demokratickými i nedemokratickými režimy dvacátého století. Jak Orwell, tak v menší míře i Huxley ve svých románech zrcadlili své obavy o vývoj společnosti v západním světě a jejich pesimistické vize často došly dílčího naplnění v mnoha více či méně totalitních státech dvacátého století.